

FACING
ALL THE
FACTS

ÚTMUTATÓ A

ZSIDÓ KULTÚRÁHOZ

FACING ALL THE FACTS

Eredeti verzió készült: a CST által; Adaptálta: CEJI

**Ez a publikáció a Facing All the Facts online tanfolyamának
részét képezi, amely az antiszemita gyűlöletbűncselekmények
felismeréséről és megértéséről szól.**

www.facingfactsonline.eu • www.facingfacts.eu

Támogatta az Európai Unió Alapvető Emberi Jogok
és Polgárság Programja (2014-2020).

Tartalom

A CST együttműködése a rendőrséggel	5
Mi az a judaizmus?	7
○ Ortodox	7
○ Masorti, konzervatív, reform és liberális zsidók	8
A sabbat (sábesz)	8
○ Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából	8
○ Mi minősül munkának?	9
○ A sabbat időpontja	10
○ Életveszélyes helyzetek	10
○ Éruv	10
Zsidó ünnepek	11
○ Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából	12
○ Rós hasana (zsidó újév)	12
○ Jóm Kippur (Az Engesztelés Napja)	13
○ Szukkót (sátoros ünnep)	13

○ S'mini Áceret (Nyolcadik Napi Záróünnep) és Szimhát Tóra (A Tóra Örömmünnepe)	14
○ Pészah (a kovásztalan kenyér ünnepe)	15
○ Sávuot (A Hetek Ünnepe)	15
○ Hanukka (A Fény Ünnepe)	15
○ Purim (A Sors Ünnepe)	16
Étkezés	16
○ Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából	17
○ Engedélyezett húsfélék	17
○ A húsos és tejes ételek elkülönítése	18
○ Kóser üzletek és éttermek	18
Zsidó öltözködés és lakberendezés	18
○ Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából	19
A zsinagóga és az imádság	19
○ Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából	20

A zsidó életút	21
○ A születés	21
○ Bár micvó/bát micvó	21
○ Esküvő	21
○ Halál és gyász	21
○ A halál és gyász gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából	22
Szociális és egészségügyi kérdések	22
○ Egészségügyi ellátás	22
○ Családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás	23

Kiadta a CEJI – A Jewish Contribution to an Inclusive Europe, a Nézzünk szembe a tényekkel! koalíció nevében.

© 2019 CEJI www.facingfacts.eu/www.facingfactsonline.eu

Minden jog fenntartva. Ennek a kiadványnak a tartalma szabadon felhasználható és lemásolható oktatási és egyéb nem-kereskedelmi célokra, amennyiben a forrást megjelölik az alábbi módon: „Forrás: Nézzünk szembe a tényekkel! projekt, © 2018 CEJI”.

A Nézzünk szembe a tényekkel! projektet a CEJI – A Jewish Contribution to an Inclusive Europe koordinálja. A Nézzünk szembe a tényekkel! projekt kollaboratív módszerrel igyekszik a gyűlölet-bűncselekmények és gyűlöletbeszéd valódi természetét és elterjedtségét feltérképezni. A koalícióban civil szervezetek, szakpolitika-alkotók, országos szintű bűnüldöző szervek és szakemberek vesznek részt.

www.facingfacts.eu www.facingfactsonline.eu www.ceji.org

A CST együttműködése a rendőrséggel

A CST az Egyesült Királyságban hosszú évek óta szorosan együttműködik a rendőrséggel. A CST 1994-ben kapott jótékonysági szervezet-státuszt a londoni rendőrfőnök ajánlására.

A CST sokféle módon működik együtt a rendőrséggel:

- 1 Kontaktpontokat működtet, amelyeken keresztül a rendőrség elérheti a zsidó közösség bármely részét, ezáltal segíti a rendőrség és az Egyesült Királyság-beli zsidó közösségek közötti együttműködést és kommunikációt. Ez különösen fontos olyankor, amikor készültség van, vagy amikor a rendőrségnek szüksége van a közösség segítségére vagy megértésére, függetlenül attól, a szóban forgó bűncselekmény közvetlenül érinti-e a zsidó közösséget.
- 2 Kontaktpontokat működtet azok számára, akik antiszemita gyűlölet-bűncselekményeket, incidenseket, vagy a közösségben kerengő híreket akarnak bejelenteni (különösen olyan gyanús viselkedést, amelyről gyanítható, hogy felderítéssel, terrorista akciók tervezésével vagy hasonlókkal van kapcsolatban). A rendőrség egy adatmegosztási megállapodás keretében kapja meg ezeket az információkat; a megállapodás értelmében a rendőrség is értesíti a CST-t minden antiszemita incidensről és bármely más információról, amely a zsidó közösség biztonsága szempontjából releváns.
- 3 A CST éjjel-nappal működő nemzetbiztonsági irányító központja segítségével a rendőrség hozzáfér több száz zsidó közösségi intézmény biztonsági kameráihoz, rádiós kommunikációjához és más információihoz az egész Egyesült Királyságban. Szükség esetén rendőröket rendelnek ki a CST irányítóközpontjába.

- A pszichológiai támogató csoport támogatni és vigasztalni tudja a súlyos incidensek áldozatait.
- A CST harmadik félként bejelenthet incidenseket a rendőrségnek, és fontos szerepe volt az ACPO (ma NPCC) irányelvek kidolgozásában.
- Biztonsági szolgálatot biztosít zsidó közösségi eseményekhez, és biztonsági műveletek és közös járőrözések előtt és alatt együttműködik a rendőrséggel.
- Rendszeres felvilágosítást nyújt a zsidó közösségről, az azt fenyegető veszélyekről és az antiszemitizmusról.
- Részt vesz a független tanácsadó csoportokban és a Gold Strategy találkozókban.
- A közösségre gyakorolt hatások felmérésében segít és részt vesz.
- Kapcsolódik a terrorizmus-elhárító műveletekhez, különösen, amikor közösségi megerősítés szükséges.
- Kiadott és terjeszt egy útmutatót rendőrök számára a judaizmusról, illetve a holokausztról.

Mi az a judaizmus?

A judaizmus a zsidó emberek vallása. Az egyik legrégebbi, napjainkban is gyakorolt vallás, csaknem négyezer éves. Alapelvei és történelme a kereszténység és az iszlám alapjaihoz is hozzájárultak.

A világon körülbelül 15 millió zsidó él, ebből 6 millió Izraelben. Az Egyesült Királyságban számuk kb. 300 ezerre tehető. Jelentős eltérések vannak a zsidók között abban, mennyire gyakorolják a judaizmust. Vannak, akik a lehetőség szerint minden törvényt betartanak, míg mások számára a vallási előírásoknak nincs jelentősége.

A judaizmust aktívan gyakorló zsidók általában az alábbi vallási csoportok egyikéhez tartoznak vagy azzal azonosulnak:

Ortodox

Az ortodox zsidók életének alapja a Tóra (a zsidó törvények és etika legfőbb forrása), amelyet I-ten Mózesnek adott át a Sinai-hegyen csaknem négyezer éve. A Tóra a Tánách (Szentírás) része; ez az, amit a keresztények Ótestamentum néven ismernek. Az ortodox zsidók ezen felül figyelembe veszik a vallási hagyomány más alapműveit is, mint amilyen a Talmud (Szóbeli Tan), illetve híres rabbik által az évszázadok folyamán írt fontos munkák.

Minden ortodox zsidó tartja a Sabbatot, valamint a zsidó ünnepeket és hagyományokat. Közülük a *hászidokat* a legkönnyebb felismerni jellegzetes hagyományos öltözködésük miatt. A modern ortodox zsidók a többségi társadalomhoz hasonlóbb ruhát viselnek. Ők jobban integrálódtak a többségi társadalomba és nehezebb őket ránézésre felismerni, bár sok férfi visel a fején kippát vagy jármulkát (kis sapkát a feje búbján).

Masorti, konzervatív, reform és liberális zsidók

Ezek az irányzatok kevésbé szigorúan értelmezik a judaizmust, mint az ortodox zsidók. Például az ortodox zsidó férfiak I-ten iránti tiszteletük jeléül általában befedik a fejüket kippával vagy jármulkával, de a reform és a liberális zsidók szerint ez nem szükséges, így ritkábban viselik.

A reform és a liberális zsidók másképp értelmezhetik a sabbatra vonatkozó szabályokat vagy az étkezési előírásokat is. Ezeknél az irányzatoknál nők is lehetnek rabbik, és a férfiak és nők nem különülnek el a zsinagógában.

Sok olyan zsidó is van, aki a fenti irányzatok egyikébe sem sorolja magát, sőt akár nem is tartja a hagyományokat, mégis zsidó identitása van.

A sabbat (sábesz)

A szombat, amelyet héberül sabbatnak, jiddisül sábesznek mondanak, a zsidó hit egyik legalapvetőbb eleme. Sabbatkor a zsidóknak tartózkodnia kell a munkának minősített tevékenységektől, arra emlékezve, hogy I-ten is hat nap alatt teremtette meg a világot és a hetediken megpihent. A zsidók sabbatkor hagyományosan zsinagógába mennek, majd családjukkal és barátaikkal ünnepi étkezést fogyasztanak.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Sok ortodox zsidó a rendőrségi bejelentéseket elhalasztja (kivéve, ha életveszélyről van szó), amíg vége nincs a sabbatnak vagy az ünnepnek.

- Az ortodox zsidók sabbatkor és ünnepekkor nem írnak vallomást és nem írják alá a nevüket.
- Az ortodox zsidók sabbatkor és ünnepeken a telefont csak vészhelyzet esetén használják.
- A nem-ortodox zsidók kevésbé veszik szigorúan a sabbatra és ünnepekre vonatkozó előírásokat, tehát ők hajlandóak ilyenkor is bejelentést tenni, aláírni, autójukat vagy telefont használni stb.

Mi minősül munkának?

A modern társadalomban sabbatkor az ortodox zsidók tartózkodnak az alábbi tevékenységektől:

- Mindenfajta üzleti tranzakciók (a boltok és cégek zárva vannak)
- Nagyobb távolságra történő utazás (autóval vagy más módon)
- Elektromos berendezések (többek között számítógép, telefon, televízió és villanyvilágítás) használata
- Pénzzel való bármilyen foglalkozás
- Írás
- Tárgyak kivitele a lakásból, kivéve, ha a terület a vallási törvények értelmében „össze van vegyítve” a lakással (ld. Éruv, 10. oldal)

A vallásukat tartó zsidók számára a sabbatra vonatkozó szabályok betartása minden körülmények között kötelező, kivéve életveszély esetén.

A sabbat időpontja

A sabbat pénteken kezdődik, egy órával az éjszaka kezdete vagy 15 perccel napnyugta előtt, attól függően, az év melyik szakában járunk. Az ortodox zsidóknak tehát pénteken időben el kell indulniuk a munkahelyről vagy az iskolából, hogy még a sabbat érkezése („bejövetele”) előtt hazaérjenek. Londonban tél közepén jön be legkorábban a sabbat, délután fél négy körül, de a nyári hónapokban sokkal később. A sabbat körülbelül 25 órán át tart, szombat este sötétedéskor ér véget.

Életveszélyes helyzetek

Ha orvosi vagy bármilyen más okból valaki életveszélyben van, a sabbat törvényeit nem kell betartani. Ilyenkor ki lehet hívni például a rendőrséget vagy a mentőket, mint bármelyik más napon.

Éruv

Az éruv egy olyan jelző, amely egy otthon vagy közösségi tér határát jelzi. Lehetővé teszi, hogy a zsidók sabbatkor és ünnepekkor is kivigyenek tárgyakat a lakásukból, amit a zsidó törvények (halacha, halaha) amúgy tiltanának. Éruv nélkül a vallásukat tartó zsidók sabbatkor és Jóm Kippurkor nem vihetnének magukkal kulcsot vagy zsebkendőt sem, és nem tolhatnának babakocsit vagy kerekesszéket, ami sokaknak megnehezítené, hogy elhagyják az otthonukat.

Régen az éruvot falakkal vagy kapukkal jelezték, de napjainkban nem túl praktikus nyilvános terekben falakat emelni, így az éruv egy szimbolikus vagy valóságos „folyamatos fal”, amely különböző tereptárgyakat – kerítéseket, oszlopokat, természetes képződményeket – köt össze.

Zsidó ünnepek

A zsidó naptárban számos ünnep és különleges nap van, amelyek vagy a zsidó történelem jelentős eseményeit, vagy az év nevezetes napjait ünneplik. A sabbathhoz hasonlóan az ünnepek is egyik nap napnyugtakor kezdődnek és másnap (vagy egy későbbi napon) alkonyatkor érnek véget. Az ünnepek a hét bármely napjára eshetnek.

ÜNNEP	2018	2019	2020	2021	2022
PURIM	Február 28. - Március 1.	Március 20-21.	Március 9-10.	Február 25-26.	Március 16-17.
PÉSZAH	Március 30. - Április 7.	Április 19-27.	Április 8-16.	Március 27. - Április 4.	Április 15-23.
SÁVÚÓT	Május 19-21.	Június 8-10.	Május 28-30.	Május 16-18.	Június 4-6.
RÓS HASANA	Szeptember 9-11.	Szeptember 29. - Október 1.	Szeptember 18-20.	Szeptember 6-8.	Szeptember 25-27.
JÓM KIPPUR	Szeptember 18-19.	Október 8-9.	Szeptember 27-28.	Szeptember 15-16.	Október 4-5.
SZUKKOT	Szeptember 23. - Október 1.	Október 13-21.	Október 2-10.	Szeptember 20-28.	Október 9-17.
SZIMHÁT TÓRÁ	Október 2.	Október 22.	Október 11.	Szeptember 29.	Október 18.
HANUKKA	December 2-10.	December 22-30.	December 10-18.	November 28. - December 6.	December 18-26.

Forrás: CST, 2017

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Minden ünnepnek vannak gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából, ezeket alább részletezzük.
- Sokan vannak, akik az év folyamán nem járnak rendszeresen zsinagógába, de ünnepekkor igen. Ilyenkor tehát tele vannak a zsinagógák és általában nagy tömeg van a környező utcákon.
- Az itt leírt összes ünnepre jellemző, hogy az imaalkalom végén nagy tömegek gyülekeznek a zsinagóga előtt – ez könnyű célpontot jelenthet a támadásoknak, ha a közösség tagjai könnyen beazonosíthatók.
- Az ünnepekre csaknem pontosan azok a szabályok vonatkoznak, mint a sabbatra, és ez hasonló gyakorlati vonatkozásokkal jár a rendőrség szempontjából.
- A masorti, reform és liberális zsidók ezeken a napokon vezethetnek autót, az ő zsinagógaik körül forgalmi dugók és parkolási nehézségek alakulhatnak ki. Az ortodox zsidók akkor mehetnek autóval a zsinagógába, ha még az ünnep bejövetele előtt megérkeznek és az ünnep kimenetele után távoznak.

Rós hasana (zsidó újév)

Rós Hasanakor az emberek visszatekintenek elmúlt évükre és megfogadják, hogy a következő évben jobbak lesznek. Boldogságért és egészségért imádkoznak az új évre. A Jóm Kippur (ld. alább) mellett ez a zsidó év legszentebb ünnepe.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Sok zsinagóga ilyenkor nagyon zsúfolt; előfordul, hogy azoknak, akik már nem fértek be, további imaalkalmakat tartanak a zsinagóga területén vagy a közelben.
- A reform és liberális zsidók gyakran kocsival mennek a zsinagógába, ami forgalmi dugókat és parkolási nehézségeket okozhat. Az ortodox zsinagógák közelében is nagyobb forgalomra lehet számítani.
- Az első nap (vagy a második nap, ha az első sabbatra esik) délután sok zsidó a folyóhoz megy, hogy szimbolikusan „belerázzák” a bűneiket. Ennek a szertartásnak táslich a neve.

Jóm Kippur (Az Engesztelés Napja)

Ez a zsidó naptár legmagasztosabb ünnepe. Ilyenkor a zsidók megbánják az elmúlt évben elkövetett bűneiket és megbocsátásért imádkoznak. Minden zsidó embernek, kivéve a gyerekeket és a betegeket, minden ételtől és italtól tartózkodnia kell 25 órán keresztül, az ünnep előestéjén napnyugtakor másnap estig.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- A zsinagógák ilyenkor egész nap nyitva vannak és rendkívül sokan látogatják őket, különösen az esti imaalkalmat.
- A nap folyamán sokan hazamennek egy rövid időre az imaalkalmak között. Az utcákon tehát egész nap nagy tömeg várható.
- Mivel a legtöbb zsidó család zsinagógába megy az ünnepet nyitó és záró imaalkalmakra, nagyobb a valószínűsége a betöréseknek.
- Sokan autóval mennek a zsinagógába az ünnep előestéjén, másnap gyalog mennek a zsinagógába és az imaalkalmak végeztével autóval mennek haza. Ezért parkolási nehézségek várhatók. Az utolsó imaalkalmon általában nagy tömeg van, így utána jelentős forgalmi dugóra lehet számítani.

Szukkot (sátoros ünnep)

A Szukkot öt nappal Jóm Kippur után kezdődik. Ilyenkor arra emlékezünk, hogy az Egyiptomból való kivonulás után Izrael népe a pusztában negyven évig sátrakban lakott. Ezért ennek a nyolcnapos ünnepnek a során a zsidók szukkónak nevezett sátrakban élnek és étkeznek. A Szukkot nyolc napig tart, ebből az első kettő és az utolsó kettő számít ünnepnek.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Sokan hosszúkás dobozokkal mennek a zsinagógába, amelyekben pálmalevelek vannak. Ezeket az ünnepi szertartáshoz használják.

- A zsinagógák területén is gyakran állítanak fel szukkót.
- A hithű zsidók közül sokan építenek szukkót a kertjükben vagy köztereken és a Szukkot ideje alatt ezekben étkeznek, sőt egyesek ott is alszanak. A szukkó sokféle lehet, az átalakított pajtától a vékony vászonsátorig. Ezek veszélyeket is hordozhatnak. A szukkó a törvény értelmében épületnek számít, ami pl. betörés esetén fontos lehet.

S'mini Áceret (Nyolcadik Napi Záróünnep) és Szimhát Tóra (A Tóra Örömnöpe)

A S'mini Áceret és a Szimhát Tóra a Szukkot utolsó két napja. Ezek ünnepi alkalmak. Szimhát Tórákor fejezik be a Tóra olvasását, amelyet minden évben újra kezdenek. Ilyenkor a családok gyerekeikkel együtt a zsinagógába mennek. Sok zsinagógában az imaalkalmak után ünneplés vagy közös ebéd van.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Ilyenkor sok kisgyermekes család is elmegy a zsinagógába és sok szabadtéri rendezvény is van.
- Ezeken a napokon általában hosszabbak a zsinagógai imaalkalmak, és sok közösségben közös ebéd is van. Így a zsinagógák gyakran a délután közepéig nyitva tartanak.

Pészah (a kovásztalan kenyér ünnepe)

Ezen a nyolcnapos ünnepen, amely gyakran egybeesik a keresztény húsvétal, a zsidók arra emlékeznek, amikor ősük megszabadultak az egyiptomi szolgaságból. Mivel akkor nagyon sietve kellett menekülniük, ez alatt az ünnep alatt ma sem fogyasztható, sőt a háztartásban sem tartható semmilyen kovásztartalmú étel (például kenyér, péksütemény vagy sör).

Sávuot (A Hetek Ünnepe)

Sávuot hét héttel Pészah után van, rendszerint május végén vagy június elején. Annak az ünnepe, hogy a zsidóság megkapta a Tórát. Ez egy kétnapos ünnep, amikor hagyományosan tejtermékeket fogyasztanak.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- 🕒 Ennek az ünnepnek az első estéjén szokás egész éjjel tanulni, így szokatlan időben is lehetnek emberek az utcákon és a zsinagógákban.
- 🕒 Azok, akik késő éjjel indulnak haza a zsinagógából, könnyebben válnak támadások célpontjává.

Ezekon az úgynevezett nagyobb ünnepeken kívül van még két kisebb ünnep, amelyeken megengedett a munka és hétköznapi tevékenységek végzése.

Hanukka (A Fény Ünnepe)

A Hanukka nyolc napja során mindennap meggyújtják a nyolcágú gyertyatartó, a menóra egy-egy gyertyáját. Egyéb hanukkai hagyomány például az olajban sült ételek – például fánk vagy krumplis lepény – fogyasztása, az ajándékozás és az ünnepségek szervezése.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- 🕒 A családok hagyományosan kiteszik az ablakba a menórát. Ez növeli a betörések és a tűz kockázatát. A közösségi vezetőkkel egyeztetni kell a biztonsági előírásokat.
- 🕒 Egyes zsidó közösségek nyilvános helyeken is tartanak hanukkai ünneplést, amely magára vonhatja a nagyközönség figyelmét.

Purim (A Sors Ünnepe)

Az egynapos Purim ünnep Eszterről, a zsidó királynőről emlékezik meg, aki Perzsiában meghíúsította a király tanácsadójának a zsidók lemészárlására vonatkozó tervét.

Purim estjén és reggelén felolvassák Eszter történetét a zsinagógában egy m'gillának nevezett tekercsről. Ezen a napon közösségi ünneplés van, gyakran jelmezbállal.

A közösségek és a családok délután ünnepi étkezést fogyasztanak.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- A Purim örömmünnep, ilyenkor sokan viselnek jelmezt, akár nyilvános helyeken is.
- Sokan jótékony célra pénzt és tárgyakat gyűjtenek, és ételcsomagokat küldenek barátaiknak.
- Ez azon kevés napok egyike az évben, amikor az alkohol fogyasztása egyenesen kívánatos. Ezért esetenként antiszociális viselkedés is előfordulhat.

Étkezés

A zsidó étkezési törvények pontosan előírják, hogyan kell elkészíteni és fogyasztani a kóser ételeket. A „kóser” héber szó, jelentése: célnak vagy rendeltetésének megfelelő. A kóserság szabályait betartó zsidók csak olyan nyersanyagot vagy készített fogyasztanak, amelyet egy rabbinikus hatóság előzetesen jóváhagyott és pecsétjével ellátott, akár húsféléről, kenyérféléről vagy tejtermékről van szó. A főzőedényeket, evőeszközöket és egyéb konyhai eszközöket csak kóser ételekhez szabad használni. A tejes és húsos ételeket külön kell tárolni, elkészíteni és fogyasztani, külön-külön edényeket kell használni hozzájuk. A kósertartó zsidók csak olyan éttermekben étkeznek, amelyek kósersági felügyelet ellenőrzése alatt állnak.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Minden kóserséggel kapcsolatos kérdésben egy rabbival vagy más hozzáértő személlyel kell konzultálni.
- Ha zsidó vendégeket hívunk egy találkozóra, mindig ügyelni kell rá, hogy a felszolgált étel kóser legyen.
- Ha egy őrizetes vagy fogvatartott kósert tart, előre csomagolt kóser ételeket lehet beszerezni neki.
- Az előre csomagolt kóser ételekről ne távolítsuk el a csomagolást, még felszolgáláskor sem. A kóserság szabályai szerint csak kóser evőeszközöket vagy műanyag evőeszközöket szabad használni (ezeket is tartsuk védőcsomagolásban, mint az ételt).
- Ne vigyünk élelmiszert egy zsidó háztartásba előzetes engedély nélkül.

Engedélyezett húsfélék

Emlősállatok: A zsidó törvények szerint az olyan emlősállatok húsa fogyasztható, amelyek kérődznek és hasított patájuk van. Ezért például a szarvasmarhából és birkából készült termékek fogyaszthatók, a disznóból készületek viszont nem.

Madarak: A legtöbb baromfi engedélyezett, köztük a csirke, a pulyka, a kacska és a liba; a ragadozómadarak fogyasztása viszont tilos.

Vízi állatok: A vízi állatok közül az kóser, aminek uszonya és pikkelye van. Vagyis pl. a tőkehal és a lepényhal igen, de a kagylók vagy a polip nem.

A zsidók csak kóser ételt ehetnek. A kóser élelmiszer csomagolásán a kóserságot igazoló címke található. Az emlősállatokat és baromfiakat kóser vágással (s'hítá) kell levágni. Ezt a műveletet csak erre kiképzett és engedéllyel rendelkező személy, a sóhét végezheti.

A húsos és tejes ételek elkülönítése

A zsidó törvények nem engedik a húsos és tejes ételek együtt fogyasztását. Erre különböző megoldások vannak; az Egyesült Királyságban a kósert tartó zsidók jellemzően három órát várnak hús vagy baromfi fogyasztása után, mielőtt tejterméket ennének, de van, aki hat órát is. Külön edényeket és főzőeszközöket kell a húsos és tejes ételekhez használni.

Kóser üzletek és éttermek

A zsidó vásárlókra tekintettel egyes gyártók kóserügyi felügyelet alatt is készítenek termékeket. Az ortodox zsidók a vegetáriánus ételt sem feltétlenül eszik meg, ha azt olyan gyártósoron készítették, ahol nem-kóser ételeket is gyártanak.

Az éttermi étkezés is külön odafigyelést igényel. Sok ortodox zsidó csak kóser étteremben étkezik, amelyek kóserügyi felügyelő ellenőrzése alatt állnak. Mások viszont hajlandók nem-kóser étteremben is étkezni. Ha egy zsidó emberrel megyünk el vacsorázni, érdemes előtte megkérdezni, milyen mértékben tartja a kóser szabályokat.

Zsidó öltözködés és lakberendezés

A vallási szabályokat tartó zsidó férfiak sosem járnak fedetlen fővel; általában kis sapkát viselnek a fejük búbján, amelyet jármulkának vagy kippának neveznek. Ha valakiről le kell vetetni ezt a sapkát, például mert bizonyítéknak minősül, megfelelő fejfedőt – például kalapot vagy sapkát – kell felkínálni helyette. Egyes vallástartó zsidó férfiak rojtokkal ellátott alsóruhát, cicitet (cicesz) is viselnek, ami derék alatt kilátszik a ruhájuk alól. Egyes haredi férfiak felsőruhaként hordják a cicitet.

A férjezett ortodox zsidó nők jámborságuk jeleként mindig befedik a fejüket vagy parókát viselnek. Visszafogottan öltöznek, általában nem viselnek nadrágot, miniszoknyát vagy rövidujjú felsőt.

A hagyományos zsidó otthont a mezüzéről (mezuzá) lehet felismerni. Ez egy kis doboz, benne két bibliai szöveggel, amelyet egy zsidó otthonban minden jobboldali ajtófélfára, a bejárati ajtóéra is, felfüggesztenek. Egyes mezüzék szépen faragottak, ezért előfordul, hogy ellopják őket.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- Bár fontos mindig fejben tartani, ha egy zsidó személy otthonában vagyunk, nem kell alkalmazkodnunk viselkedésben vagy öltözködésben a zsidó szabályokhoz.
- Az ortodox zsidó férfiak és nők nem szívesen fognak kezet ellenkező nemű személlyel. Ha valaki kezet nyújt nekik, udvariasan visszautasítják, de nem sértődnek meg, viszont a rendőrnek sem szabad megsértődnie a visszautasításon.

A zsinagóga és az imádság

A 13. életévüket betöltött fiúknak és férfiaknak naponta háromszor kell imádkozniuk. Ez egyedül is elvégezhető, de a legtöbben szívesebben imádkoznak zsinagógában, legalább tíz férfi jelenlétében. A tíz férfi jelenléte, a minján, különösen olyankor fontos, amikor valaki gyászban van.

A reggeli ima reggel 6 és 9 között szokott történni, körülbelül 45 percig tart. Imádság közben imasálat és t'fillin nevű kis fekete bőrdobozkákat viselnek, amelyek bibliai szövegeket tartalmaznak.

A délutáni és esti ima általában 15-15 percig tart.

A nők is imádkoznak, de nekik ehhez nem kell t'fillint vagy imasálat viselniük. A reform zsidó nők azonban gyakran viselnek imasálat.

A zsinagógai viselkedési szabályok vallási irányzatonként változnak

Az ortodox zsinagógában a nők külön ülnek a férfaitól, az emeleten vagy egy másik padsorban. A férfiak hagyományos fejfedőt viselnek. A férjes asszonyok kalappal, parókával vagy kendővel fedik be a fejüket és visszafogott öltözéket viselnek.

A liberális és reform zsinagógákban a férfiak és nők vegyesen ülnek az ima alatt.

A zsidó imák hagyományos nyelve a héber. A különböző irányzatok különböző mértékben használják a héber nyelvet imaalkalmaik és ünnepeik során.

Gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- ❶ A nem-zsidó férfi rendőröknek nem szükséges kalapot vagy sapkát viselniük, ha belépnek egy zsinagógába, de jó benyomást kelt, ha a tisztelet jeléül befedik a fejüket.
- ❷ A zsinagógában sabbatkor vagy ünnepekkor csak diszkréten készítsünk fényképeket, videó- vagy hangfelvételt.

A zsidó életút

A születés

Minden zsidó fiúcsecsemőt körülmetélnék a brit milá szertartás keretében. Ez a gyermek nyolcnapos korában történik, vagy ha orvosi okokból el kell halasztani, amilyen hamar csak lehet. A körülmetélést a móhél, egy erre kiképzett zsidó körülmetelő végzi, akinek olykor orvosi végzettsége is van. A kisfiúk nevét gyakran csak a körülmetéléskor teszik közzé. A lánycsecsemők névadása általában a zsinagógában történik, gyakran a születésüket követő sabbatkor.

Bár micvó/bát micvó

A fiúk 13 éves koruktól számítanak a közösség teljes jogú felnőtt tagjainak, ekkor ünneplik meg bár micvójukat (szó szerint: „vallási parancsok teljesítésére kötelezett ifjú”). A lányok 12 évesen érnek el erre a szintre, az ő beavatásukat bát micvónak hívják. Mind a fiúk, mind a lányok esetében a beavatást intenzív tanulás előzi meg.

Esküvő

A zsidó esküvőket a hét bármely napján lehet tartani, kivéve sabbatkor, illetve egyes ünnepek és a naptárban meghatározott gyászidőszakok idején. Az esküvő bárhol megtörténhet, de jellemzően a zsinagógában vagy a zsinagóga előtt tartják. Hagyományosan az ifjú pár barátai és családja ünnepi étkezéseket rendeznek az esküvőt követő hét folyamán.

Halál és gyász

Amikor egy zsidó ember meghal, rendkívül fontos, hogy a holttesttel mindig óvatosan és különleges tisztelettel bánjanak. Speciális útmutatások vannak arra nézve, hogyan készítsék elő a testet a temetéshez, és előírás, hogy a halottat soha ne hagyják egyedül.

A zsidó törvények nem engedik a boncolást, kivéve olyan esetekben, ha a világi törvény előírja. Egyes reform és liberális zsidó közösségekben előfordul a hamvasztás, az ortodox zsidóknál azonban szigorúan tilos.

A temetés után az elhunyt közvetlen családja egy hétig az otthonában gyászol. Ezt hívják sivá időszaknak.

A halál és gyász gyakorlati vonatkozásai a rendőrség szempontjából

- ❶ A holttestet sosem szabad egyedül hagyni, és a lehető legkevesebbet szabad bolygatni.
- ❷ A szemet és a száját le kell csukni, a testet fehér lepedőbe kell burkolni.
- ❸ A temetésnek a halál után minél hamarabb meg kell történnie, gyakran még ugyanazon a napon.
- ❹ Ortodox közösségekben gyakran nagy tömeg vonul az utcára gyászolni.

Szociális és egészségügyi kérdések

Egészségügyi ellátás

Vallási szabályozás vonatkozik az abortuszra, a szervátültetésre és szervdonorságra, a meddőségi kezelésekre és a fogamzásgátlásra. Ezekről eltekintve bármely életmentéshez szükséges kezelést, különösen vészhelyzetben, azonnal és kérdés nélkül alkalmazni kell.

A zsidó törvények engedélyezik a vérátömlesztést, sőt kötelezővé teszik, ha egy személy egészsége múlik rajta.

Kérdés esetén forduljon egy helyi vagy központi zsidó vallási tanácsadó testülethez.

Családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás

Sajnos ezek a zsidó közösségben is előfordulnak. Más közösségekhez hasonlóan itt is gyakran rejtve maradnak, a családban sem beszélnek róluk. Az ilyen ügyekben ezért érdemes a közösség saját testületeinek segítségét kérni, ahol képzett segítők tudnak tanácsot és támogatást nyújtani. Ha ez nem lehetséges, a problémát szociális intézményeknek vagy a rendőrségnek kell bejelenteni.

Projektvezető

Együttműködő partnerek

Partnerek

Támogatók

Facing all the Facts is co-funded by the RIGHTS, EQUALITY AND CITIZENSHIP PROGRAMME (2014-2020) of the European Union

Jegyzetek

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Jegyzetek

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Jegyzetek

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

rough the religion; Judaism. However, not all Jews are Orthodox, yet they will identify themselves as Jewish. This community more in depth in the next section on Judaism.

f the Jewish people and, at almost 4,000 years old, its traditions still practised today. Its values and laws are similar to Christianity and Islam. There are approximately 14 million Jews (Jewish Data Bank, 2017) in the world, six million of whom are more integrated into the majority culture.

e Torah (the primary source of Jewish law) was given at Mount Sinai nearly 4,000 years ago. It consists of the Torah + Prophets + Writings), which Orthodox Jews are also guided by a second source, the Mishnah, which is the source from which the Talmud is derived.

THE FREEDOM CAN NATURALLY COME FROM THE MAJORITY WHEN POLITICAL AND RELIGIOUS POWERS ARE SEPARATED. IN MUSLIM-MAJORITY COUNTRIES, EVEN IF THE MAJORITY IS NOT MUSLIM, THE AUTHORITIES DESCRIBE THEMSELVES AS GUARDIANS OF THE WORSHIP REMAINS A DICTATORSHIP, AND THIS IS PARTICULARLY TRUE OF SAUDI ARABIA. HIGHLY EFFECTIVE TOOL WITH WHICH THE STATE CAN CONTROL THE ESTABLISHMENT, NO MATTER HOW UNDESIRABLE. QUICKLY AFTER MUHAMMAD'S DEATH, DIFFERENT SCHOOLS OF THOUGHT, ALL OF WHICH ARE NOW DEFINED BY A HUGE VARIETY OF DOCTRINAL BELIEFS, JURISPRUDENCE AND THEOLOGY, EMERGED. LINKED TO MUHAMMAD'S SUCCESSION AND TERRITORY THE LATTER WENT ON TO GROW AND SPREAD THROUGHOUT THE DECADES THANKS TO THE POLITICAL AND MILITARY EXPANSION OF THE CALIPHATES. IN THE BYZANTINE AND ROMAN EMPIRES.

FACING
ALL THE
FACTS

Jewish dietary laws govern the way kosher foods are prepared. Those who observe the dietary laws of Kashrut will eat only kosher foods. Dairy food and meat foods must be prepared in different saucepans and dishes for each. Kosher foods are more likely to avoid reputational damage if they are supervised by a recognized Kashrut authority.

Some supermarkets sell kosher products and almost every major European city, where there are Jewish communities, has a kosher shop.

Kosher shops can be the target of antisemitic attacks and should be given to the protection of these shops by the police visits.